

ST·OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

60. ÅRGANG

1. DESEMBER

NR. 44-45

Det hellige år i korsets tegn

Av monsignore Sergio Pignedoli, sekretær i Sentralkomiteen for Det hellige år

Det Hellige År begynner i Korsets tegn. Korset som er symbolet på tro og forløsning, er det dominerende trekk på den offisielle plakaten som kungjør dette høytidsår. Kunstneren har tegnet det inn i forgrunnen på den veldige obelisk. Tvers over den kan man lese ordene til Den hellige Far: «Må dette i sannhet Hellige År bli en forløper for fred, velferd og fremgang for hele den menneskelige familie.

Korsets vertikale arm symboliserer Gjenløserens uforgjengelige styrke, den horisontale læreembetet som forvaltes av Kristi stedfortreder, og korset selv skinner av det lys som utgår fra St. Peters kuppel. Det vil komme til å skinne i hvert eneste kirkesogn verden over, fra de mektige katedralers fasader og fra de små mobile kapellene i misjonslandene, og under dette tegn vil pilegrimene samles i det kommende jubelår.

Korset var symbolet til andre Hellige År: 1450, 1500 og 1825. I 1900 var jubelåret en forherligelse av Korset; det ble reist på de høyeste fjelltopper og på bygningenes tårn og spir. Det ekstraordinære jubelår 1933 som ble proklamert til minne om forløsningsverket for 1900 år siden, fornyet denne tradisjon og bragte den videre ved at Korset ble reist i bygninger, ombord på skip og i fly.

Korset løses fra den Hellige Dør for å lede oss inn i Peterskirken, det glimtet fra kappen til de gamle vandringsmenn som kom til Rom for å gjøre bot, og i dag leder det hver eneste prosessjon av pilegrimer. På Korset lot Gud Menneskesønnen strekke ut sine armer for å ta imot oss. Plantet mellom Himmel og jord trekker Korset oss til Gud, åpner Himmelen for oss og lar jorden synes ringe i våre øyne. Korset rommer to mysterier. Det er foreningen av mennesket med Gud. De to armene er symbolet på en universell realitet: krysningspunktet hvor menneskelig offer og soning møtes med guddommelig forløsning.

Før Kristus kom, stundet den lidende menneskehet etter frihet. Etter at Han er kommet, venter menneskeheten ennå på sin Befrier. En menneskelig soning som fra å være den fortjente straff er blitt tjenstfull i Kristus, og en guddommelig forløsning som heller vil nåde enn rettferdighet — det er de to fundamentale katolske idéer som vil være de dominerende i Det Hellige År.

Menneskelig offer. Etter så megen lidelse med så mange ødelagte byer og herjede landsbyer, med så megen materiell og moralsk ødeleggelse, vil pilegrimene, når de tenker på Kristi offerdød på Korset, oppleve at lidelsene forvandles til et ønske om å sone. De må gå fremad for å møte den guddommelige Frelser, for å skue Hans sårede hender og føtter. Som Han og med Ham må de gjøre bot. Bot er ikke noe annet enn samarbeidet mellom det kristne menneske og Gud. Det er et vennskap, født av sorg, som skaper troende mennesker, parthavere i soningen og gjenløsningens guddommelige arbeide.

Guddommelig offer. Det guddommelige og evige Ord gjør vår elendighet og våre lidelser til sine egne, vigsler dem med kjærlighet. Den fullstendige avlat som meddeles pilegrimene er ikke noe annet enn sonende sjelers delaktighet i de goder som skyldes Kristi lidelse og død. Våre hjerter renses for synd og fylles av Kristus med forløsende nåde, Kristi blod — og det guddommelige livs fylde.

Dette er den ånd som vi må forberede oss i for Det Hellige År. Under Korsets tegn antar Peterskirken skikkelsen av et levende legeme. Midtskips hever et alter seg — Bekjennelsens Alter — stedet som markerer St. Peters vitnesbyrd. Der hvor apostolens ben hviler, vil de troende få se et annet kors, et kors som rommer alle de åndelige verdier, et kors så gammelt som pavenes dynasti, et kors hvor Pave Pius XII har skrevet disse ord: «Kom til meg og jeg vil gi Eder trøst.»

«Den katolske religion fremstillet for moderne protestanter»

Noen bemerkninger til kritikken ved dominikanerpater A. J. Lutz

Det annet opplag av denne bok har i motsetning til det første vakt en del oppsikt. De anmeldelser som hittil er innløpet uttaler seg stort sett anerkjennende. Enkelte kommer imidlertid med innvendinger som røper atskillig misforståelse.

Det mest iøynefallende i boken synes å være påstanden om at mennesket har plikt til å følge sin personlige samvittighet, også når den står i motsetning til Kirkens lære, forutsatt at den villfarende virkelig er i god tro og på ingen måte kan innse at han tar feil. Romerkirken er jo så kjent for sitt åndstyranne, heter det. Og selv om den virkelig hevder samvittighetsfriheten i teori, hvor sørgelig blir den ikke fornektet i praksis!! En gang til henviser man til inkvisisjonen. Og til den dag i dag setter Rom bøker på indeks og bannlyser kristne som støtter den kommunistiske bevegelse. Hvor blir det da av den personlige samvittighet?

Her foreligger det en sørgelig begrepsforvirring. En ting er en handling godkjent av den personlige samvittighet ansikt til ansikt med Gud. En annen ting er denne handlings konsekvenser for andre mennesker, for det politiske eller det kirkelige samfunn, eller begge to. En albigeneser, dvs. en tilhenger av den middelalderske manikeisme som ble anledningen til opprettelsen av den romerske inkvisisjon, kunne i sin innerste sjel være overbevist om at kristendommen var bedrageri, at ekteskapet og livets forplantning var Satans verk, at en gravid kvinne var besatt av djevelen, at dåpen og nadverden var løgn, osv. Vel, det var en sakk mellom Gud og ham. Men så snart han ga seg til å forkynne sin lære, til å hverve tilhengere for den, ja, til å bekjempe kristendom og kirke med våpenmakt, da var det noen som også i sin innerste sjel kjente seg forpliktet til å gripe inn, nemlig den apostoliske myndighet, som av Kristus har fått i oppdrag å verne om kristenhetens felles gode, den kristne åpenbaring. Og da den rene tro i middelalderen av statsmakten likesåvel som av Kirken ble betraktet som det eneste sikre grunnlag for sosial orden og velferd, reiste også statsmakten seg, erklærte kjetteri for ensbetydende med landsforræderi, og straffet de ubotferdige etter datidens rettspraksis. Er det da på sin plass å beskyldte Kirken for å følge grunnsetningen om at «hensikten helliger umoralske midler»? Er håndhevelsen av den lovlige autoritet og av strafferetten mot samfunnsfarlige forbrytere et umoralsk middel? Vi beklager nok at middelalderens rettspraksis var hård og grusom; ikke på langt nær så grusom som i visse moderne stater, men grusom nok. Var det Kirkens skyld? Nei. Vi legger det heller ikke de norske kristne til last, når f. eks. Kristian V norske lov (utgave 1842!) forbyr katolske prester under dødstraff å oppholde seg i Norge; eller den samme lov bestemmer at gudsbeputtere skal få sin tunge skåret ut av halsen og sin høyre hånd hugget av, og at begge til skrekke og advarsel offentlig skal utstilles på en stake.

Når kirken i våre dager fordømmer den ateistiske samfunnslære, som ødelegger livet for millioner av mennesker; eller når den setter bøker på indeks som

undergraver religion og moral, så uttaler den ikke noen dom over forfatterens personlige stilling overfor Gud; den gjør bare sin plikt å verne om menneskehetens store felles Gode, den kristne åpenbaring, akkurat som en klok styremakt sørger for sitt lands sikkerhet, når opprørske krefter eller en fremmed makt bringer den i fare.

Det er et annet kapitel i min bok som kritikken heller ikke er fornøyd med, nemlig det om ekteskapsmoralen. Vi katolske prester, som lever ugift, mistenkes lett for å være uten praktisk sans i disse ting, på grunn av manglende erfaring. Er det sant? Jeg husker et ord av Sigrid Undset: «Man behøver ikke å være skredder for å se når det er et hull i buksene.» Det er en smule naivt å mene at en katolsk skriftefar ikke er oppmerksom på tidens nød, og ikke kan gjøre seg noen forestilling om den tragiske situasjon et hjem kan komme opp i. Jo, han vet alt dette. Men han vet også at den største del av den sosiale nød vår tid lider under, har sin egentlige årsak i de moderne samfunns frafall fra Gud og prinsipielle opprør mot kristendommen. Meget mer enn krig og okkupasjon virker umoral ødeleggende på et land, også i økonomisk og medisinsk henseende. Ingen vitenskap og ingen teknikk kan oppheve det faktum at Gud er urkilden til alt liv, og at lydighet mot den moralske naturorden Skaperen har fastsatt, er grunnbetingelsen for en menneskeverdig tilværelse. — Og så er det en ting til den katolske skriftefar vet, nemlig at den beste hensikt ikke helliger umoralske midler. Den fødselskontroll min bok kjemper imot er og blir et opprør mot Skaperen. I menneskenes verden er Gud alene herre over liv og død, hva enten det gjelder et levende foster, eller den livgivende forbindelse mellom mann og kvinne. Gud gir Statsmakten i visse tilfeller rett til å «bruke sverdet» mot forbrytere og samfunnsfiender, men aldri mot skyldfrie og vergeløse vesener. Den antikk-hedenske verden, som bare hadde en uklar og ufullkommen idé om menneskets verdi, kunne nok i sin etikk finne en plass for fosterdrap o. l. Kristendommen har gitt oss forståelse for den storhet som mennesket bevarer midt i all sin elendighet. Vi vet godt at også den del av moralen som angår ekteskap og familiesamfunn ofte krever heroisme. Kristendommen stiller store krav. Like som for sin tro, må en kristen være villig til å dø også for sin moral. Som oftest er situasjonen ikke helt så tragisk. Men alltid krever den moralsk alvor.

De kraftigste innvendinger reises mot bokens siste Davsnitt, nemlig den litt summariske fremstilling av lutherdommen i dens motsetning til katolisismen. Man beskylder meg for å ha tegnet et falsk bilde av Luthers lære og å være uten forståelse for de store verdier den inneholder. Er disse beskyldninger berettiget? Da jeg for alvor begynte å studere protestantismen og la merke til de mange motsatte oppfatninger av lutherdommen, da tenkte jeg i mitt hjertes enfold at det greieste kanskje ville være å spørre Luther selv. Jeg ga meg i kast med hans ver-

ker. Jeg leste hans reformatoriske manifest, hans prekener, hans brev og bordtaler, hans skriftkommentarer, og især hans hovedverk om «Den trellbundne vilje». Jeg tror ikke at det fins mange lutherske teologer i Norge som har lest Luther så inngående som jeg. Og hva fant jeg hos ham? Foruten et dypt og rikt følelsesliv og en mønstergyldig språkkunst, fant jeg også virkelig store religiøse verdier; en stor begeistring for Bibelen, en rørende tillit til Frelseren, en velgjørende bevissthet om den hellige Ånds vitnesbyrd i den troende sjel, og meget annet som virker oppløftende, f. eks. en andakt til Jomfru Maria som protestantene alltid forbigår i taushet, når de taler om de religiøse verdier hos Luther. Skal jeg nå kalle alt dette for luthersk? Vi finner jo de samme trosverdier hos kirkefedrene. Når jeg f. eks. hos Ambrosius, Basilius, Augustinus leser om Jesu sonende død og det evighetshåp den gir oss, så kaller jeg dette ikke for ambrosiansk, eller basiliansk eller augustinsk, men for katolsk. For navnet katolsk betegner ikke et kristensamfunn ved siden av andre, men en vesentlig egenskap av den kristne religion og den kristne Kirke, akkurat som ordet «fornuftbegavet» betyr en vesentlig egenskap av den menneskelige natur. Kristus selv har gitt sin Kirke denne egenskap, fordi han har gitt sin Åpenbaring, den ene store åpenbaring, til alle mennesker i alle tider, og kalt alle til et livssamfunn med seg og sin himmelske Fader.

Men ved siden av de katolske livsverdier finner jeg hos Luther en del meninger, påstander og læresetninger, som er Luthers personlige eiendom, som altså ikke stammer fra Kristus og apostlene, og som ikke bare er uforenelige med Evangeliet, men har den virkning å avkrefte, ja, å undergrave de ekte kristne verdier som Luther personlig holdt fast ved. Hans lære, f. eks. om at syndefallet har etterlatt seg en totalt ødelagt menneskenatur; hans lære om «troen uten gjerninger», dvs. det kristne menneskes totalt passive holdning overfor Guds nåde, hans påstand om at det er en kløft mellom tro og fornuft, mellom Guds rike og det politiske samfunn; hans teori om den trellbundne og døde vilje, hans lære om bibeltolkningen uavhengig av Kirke og tradisjon, alt dette medførte konsekvenser for religion, moral og samfunnsliv som Luther nok ikke hadde forutsett eller villit. Men de lå gjemt i hans lære, og andre har trukket dem. Og man må ikke komme og si at Luthers motstandere har plukket ut av hans verker en del uvesentlige setninger som ikke gjengir Luthers innerste tanke. Boken om den trellbundne vilje f. eks. ble av Luther selv alltid betraktet som det reneste uttrykk for hans oppfatning av kristendommen.

Jeg vet godt at de norske protestanter nesten alle tar avstand fra den, hvis de overhode kjenner den. Om lutherdommen vet folk flest ikke mer enn det som står i den lille katekisme, altså kristne verdier som enhver katolikk tror på. Jeg ville ønske at en protestantisk teolog fikk den tanke å skrive en bok om «Den lutherske religion fremsatt for moderne katolikker». Sikkert ville også protestantene ha godt av den. Og det ville bidra til kristenhetens gjenforening.

For den største ulykke i det 16. århundres reformasjon var den at Europas religiøse enhet gikk tapt. En av vår tids største oppgaver er derfor å arbeide

på gjenforeningen av alle kristne. Mange protestanter ser den største hindring i Romerkirkens avvisende holdning overfor de forsøk som ble gjort i Stockholm 1925, i Lausanne 1927, i Amsterdam 1948. De tar feil. Hvis Rom gikk med på å være en Kristi Kirke ved siden av andre Kristi kirker og å finne seg i en gjenforening på grunnlag av dogmatiske kompromisser eller av dogmatisk likegyldighet, eller ga avkall på sin misjon med ufeilbar læremyndighet fra Kristus å forkynne og forhvere den guddommelige åpenbaring, så ville dette rett og slett bety kristendommens undergang. Hovmot? Nei, troskap!

Hvordan Vår Frue kirke i Porsgrunn feiret sitt 50 års jubileum

Porsgrunn kan det! En vil huske hvordan de gjorde det i 1937 der nede da kirken i full reisning be trukket tvers av Sverresgate og plasert på sitt nye fundament. Nå står den enda vakrere enn dengang. Arealet er fint planert, hele anlegget med stavkirken som det selvfølgelig midtpunkt — et syn for øye! Bildene vi brakte i siste nummer ga en idé. Programmet omkring kirkens 50 års jubileum var lagt stort an, stort i ordets beste forstand. En skjønte tidlig at her var det ikke bare en milepel som skulle markeres. Det var et program som pekte ut over dagen, ut over menighetskretsen. Byen og distriktet måtte få et levende inntrykk av det budskap den lille stavkirke bærer i sitt skjød når så få kan evne så meget.

Programmet strakte seg som en alt har sett i St. Olav over en hel uke, like fra søndag 30. oktober, Kristi Konges fest, til Allehelgenssøndag 6. november. I ukens løp ble der holdt en rekke vektige foredrag i kirken: Søndag og torsdag talte dominikanerpater Finn Thorn om «Guds kjærlighet og evig straff» og «Opphavet til det onde i verden»; tirsdag og onsdag talte pater dr. J. Gerlach fra Uppsala om «Kan Guds existens bevisas?», og «Vad säger Jesus Kristus om sig självs?». Fransiskanerpater Novatus Hutjens hadde på korteste varsel overtatt den danske pater Jan Ballins oppgave da denne ble syk, og talte mandag og fredag om «Kirkens budskap til vår tid» og «Motgang i den kristnes liv». Samtlige foredrag — som var blitt mønsterverdig kunngjort i den lokale dagspresse — samlet gledelig mange tilhørere.

Torsdag aften kom Hs. Høyverværdighet biskopen til byen sammen med en rekke andre utenbys prester. Foruten foredragsholderne var kommet sokneprest dr. A. Sund fra Tønsberg og sokneprest Taxt fra Fredrikstad. Bededag holdt Hs. Høyærv. biskopen prelatmesse om morgenen, sokneprest dr. Duin preket, og der var en gripende fulltallig tilslutning til felleskommunionen både fra Vår Frue menighet og fra kretsen av tilreisende. Høymessen på Bededagen ble holdt av pastor Hansteen Knudsen som talte over Kristi bønn til Faderen om «at de alle må bli ett i oss for at verden kan tro at du har sendt meg». — «Den kirke hvis jubileum vi er kommet sammen for å feire, er denne Kristi bønn reist i tre. Den har i et halvt sekel stått i denne by og vitnet om den enhet som engang var og engang skal komme». — Kirkekoret fremførte en trestemmig messe av Blasel med organist Nielsen ved orglet og med Wilhelm Schwarzott som dirigent. Det var Schwarzotts avskjed ved Vår Frues kirkekor som han har drevet fram til et av våre aller beste, og messen på Bededag ble både for dirigent og kor en bragd den overfylte kirke sent vil glemme.

Om aftenen gikk menighetens jubileumsfest av stabelen i Odd Fellow-bygningen. Foruten menighetens nåværende medlemmer var en lang rekke tidligere medlemmer innbudt utenbysfra. Det kan nevnes at praktisk talt hele Victoria Hotel

TO ESSAY-SAMLINGER AV SVEN STOLPE

var blitt reservert innbudte som opplevde det nokså enestående: Å være en menighets gjester en hel jubileumsuke! Det ville føre for langt å referere hele festprogrammet. Den var stilfullt arrangert og ble særdeles vellykket. Redaktør Siggen Olssen var konferansier, der var en lang rekke taler, bl. a. av Hs. Høyerv. biskopen, sokneprest Duin, stortingsmann Wright o. fl. Kirkekoret under sin nye dirigent T. Linge fremførte en rekke festnumre med sangerinnen Ruth Leerstand som solist. Her som i kirken sang hun Lars Eskelands «Bønn for Norge» komponert av pater A. J. Lutz med sikker og sølvklar stemme. Betagende! Wilhelm Schwarzott ved flygelet henrev forsamlingen med en blendende konsert — og så kom en scenisk fremføring bygget over tradisjonen om fader Sylvester i Mikkaelshulen ved Skottfoss. Stykket var virkelig godt komponert — av søster Therese ved St. Josephs Institutt. Herrene Moen og Rolf Andersen spilte de større rollene.

Lordagen var der requiemmesse for de døde i menigheten forrettet av pastor Taxt, Fredrikstad, med preken av sokneprest Duin (gjengitt i forrige nr. av St. Olav). Om aftenen var alle gjestene samlet i skolelokalet til festlig samvær med vertskalet. St. Olavs Forbunds filmopptak fra jubileumsfestlighetene på Domkirkeodden ved Hamar hadde premiere, presentert av kontorsjef Alfred Taxt. Vi vil her ved gratulere St. Olavs Forbund med den praktfulle fargefilm, som ved en del beskjæring vil bli et dokumentarisk filmnummer av blivende verdi. Allehelgensdag var klimaks i jubileumsuken i Porsgrunn. Først prelatmesse med like stor tilslutning til kommunionen som på Bededag. Kl. 10 samledes menigheten ved pastor Henrik Bloms grav, den eneste katolske prest som ligger begravet i Porsgrunn. Der ble holdt korte taler av Hs. Høyerv. biskopen og hr. Weber. Stortingsmann Wright nedla en krans — ingen hadde kanskje stått den gamle avholdte sokneprest nærmere enn han. — Kl. 11 var der festhøymesse, selebrert av sokneprest Duin som var assistert av prestene Gerlach og Hansteen Knudsen, mens Hs. Høyerv. biskopen holdt jubileumsprekenen. Det ble en kraftig og inderlig appell om kjærligheten til gudshuset, særlig menighetskirkenes plass i vårt liv. Under hr. Linges taktstokk og med organist Nielsen ved orglet fremførte kirkekoret en tre-stemmig messe av Gruber. Kirken var fylt til trengsel, og det ble en gripende gudstjeneste — høydepunktet i alt det skønne av opplevelser i disse uforglemmelige dagene i Porsgrunn. Det satte sitt preg på stunden at langveisfra gjester var kommet fra Arendal og Kristiansand i egen buss, og fra Oslo var kommet egen motorvogn med 60—70 personer. Så bar det til Parkrestauranten hvor hele menigheten og samtlige tilreisende var innbudt til middag. Bak dette arrangement som bak nesten hver detalj i det mektige jubileumsarrangementet stod med sin uoppslitelige kraft og vilje til innsats menighetenes drivende kraft gjennom en generasjon, stortingsmann C. P. Wright. Hurraet runget ganske særlig for ham på denne dag. Hans ønske om stillhet om alt han gjør, kolliderer her med vår plikt til å gi uttrykk for den takk alle som kom i berøring med kirkejubileet i Porsgrunn så sterkt føler! Takken går videre til hele menigheten med dens avholdte sokneprest pastor dr. J. Duin i spissen, til St. Josephsøstrene. Moder Celine og hennes stille hjelpere, til staben av trofaste slitere med alt vi fikk servert, — det gjelder særlig fruene Dagmar Richter, Olga Weber, Neergård, Moen og Arnesen, sterkt hjulpet av herrene Georg Weber og Moen. En takk skal ikke glemmes: Det er til redaktør Siggen Olssen som sammen med soknepresten og stortingsmannen med slik nidkjærhet og offervilje gikk inn for at Vår Frues kirkes 50 års jubileum skulle bli hva det ble:

En takkefest til Gud — et løfte til fedrenes og fremtidens kirke i vårt land.

Både «Den glömda vägen» og «Vadstena» de to nye bøkene til Sven Stolpe, som begge er utkommet i år, har spesiell interesse for norske lesere for så vidt som de begge blant annet behandler norske diktere: Ronald Fången og Olav Aukrust. Og ellers finner en emner for enhver smak, hadde jeg nær sagt, essays om religiøs diktning, essays om Maria-åpenbaringene i la Salette og Fatima, om teologiske stridsspørsmål, om skikkelser innen den katolske kirke i moderne tid og i eldre tider, helgener, mystikere eller andre åndelige ledere.

Best liker jeg «Den glömda vägen» for her finner man en virkelig dyp og fengslende artikkel om Oxford-bevegelsen. Stolpe har et førstehånds kjennskap til denne religiøse bevegelse, han har den aller største sympati for den, har levet med i den gjennom lange tider, han kjenner den innenfra. På ett vesentlig punkt kommer den etter Stolpes mening til kort og det er overfor lidelsen, det kristne menneskes lidelse. Han analyserer virkningene av den mangelfulle teologi eller mystikk som ikke kan være til hjelp i det øyeblikk sjelen utsettes for de prøvelser, for den «sansenes natt», som næsten uvegerlig vil komme og som de katolske mystikere og teologer er så dypt fortrolig med. En leser dette essayet med meget stort utbytte, — det gir sann kunnskap om Oxford-bevegelsen og om vesentlige sider ved katolsk åndelig liv.

De andre essayene står vel ikke alle på samme nivå, men en leser sjelden en side Sven Stolpe uten å støte på en insiterende tanke eller en interessant eller oppsiktsvekkende opplysning. Og en rekke av de mennesker han skriver om er slike som vi før lite eller intet kjente til. Stolpe utvider vår — skal vi si — katolske dannelses.

Det hender at vi stundom drar på smilebåndet når vi møter altfor mange ex cathedra uttalelser på rad. I «Vadstena» s. 233 er det en pen bukett. Dante blir der den eneste dikter som har oppnådd å skildre nådens fred på dikterisk vis! Olav Aukrust — som i all sin storhet kunne prege sin diktning med gymnasiastaktig halv-viten og kvasi-vitenskapelig kling-klang blir i Sven Stolpes omtale «alltigenom genuin»! (Men han er ikke blind for den dikteriske jevnhet hos Aukrust.) Det ligger vel i selve tendensen til å slå sannheter fast med brask og bram en fare: hvis man merker at sikkerheten ikke alltid er fylt innefra, kan en lett bli skeptisk overfor det hele.

Og det ville være blodig synd. For selv om Sven Stolpe ikke er like ufeilbarlig ex cathedra som den grundige Sigrid Undset og ikke like selvironisk som Chesterton, så har han som disse to en levende og personlig stil som aldri kjeder og aldri slipper opp for interessant stoff. En slites i grunnen mellom to og ønsker når en leser Sven Stolpe: på den ene side vil en gjerne at han skal fortsette den enorme produktivitet og pumpe inn i vårt nordiske åndsliv så mange vitaminer som mulig fra de kristne kulturer. På den annen side merker en jo også at når essayet av forskjellige grunner er blitt til ved solid sakkunnskap og fordypelse, da er det noe i egentlig forstand vesentlig som kommer ut av det. Jeg tenker i denne forbindelse på de første 80 sidene i «Den glömda vägen» som behandler Oxford-bevegelsen. De er mesterlige.

DANIEL HAAKONSEN

Også 50 års jubileum for St. Birgitta kirke i Fredrikstad

Post festum

Post festum! Et trist ord, som minner om visne blomster, uryddige stuer, og vekker en følelse av tomhet i sjelen! Men således føler vi det ikke etter å ha feiret Birgitta Kirkes 50 års jubileum; festen har ikke etterlatt noen tomhet, men tvert imot berikelse og takknemlighet. *Beriket* ble vi især ved den forutgående retrett med tre tankevekkende foredrag om «Tro og viten» og «Den hl. Birgitta» av vår svenske gjest, pater Gerlach, S. J. — Takknemlige er vi for den strålende fest søndag, som begynte med frommesse med overveldende deltagelse i felleskommunionen. St. Birgitta Kirke sto i jubileumskrud, pyntet som den var med bånd i de pavelige farver og et veld av blomster og lys. Sokneprest Taxt hadde sørget for nye, vakre korsveibilder, malt av en hollandsk kunstner og forært jubilenten av menigheten. Man beundret også de nye paramenter, skjenket av Birgittaforeningen. Kl. 10.30 celebreres pontifikalmessen med manende preken av biskop Mangers.

Siden fortsatte festen med middag hos soknepresten for menighetsrådets medlemmer, og den tonet om aftenen ut i en hyggelig og ekte katolsk tilstelning i foreningslokalet. Den dyktige festkomité hadde virkelig greid å skaffe plass til 75 mennesker ved vakkert dekkede langbord. Olavslaget sto som arrangør av festen, og formannen, fru Ulla Berrum, ønsket velkommen og leste deretter en prolog skrevet for anledningen. Siden vekslet taler med allsang og korsang. Konsul Berrum talte for biskopen og prestene. Han fortalte hvorledes tanken på Kirkens universalitet hadde grepet ham under en praktgudstjeneste nylig i Westminster Cathedral i London; tross all den ytre glansen, fordunklet den ikke minnet om de mange rike stunder i St. Birgitta kirke. Hr. Berrum mintes i sin tale den rekke av geistlige som i løpet av de 50 år hadde ledet St. Birgitta menighet, og rettet til sist en takk og alle gode ønsker til biskop Mangers. Fabrikkeier Leo Müller talte for søstrene og fortalte mange trekk fra deres virke i Fredrikstad. Hr. Müller håpet at menigheten alltid ville verdsette søstrenes oppfrende gjerning, og at et samarbeid i ekte katolsk ånd måtte råde, ikke bare mellom menighetens medlemmer innbyrdes, men også med våre søstre.

Ragnar Plünnecke ga en interessant, klar og grei historikk, hvortil den vesentlige kilde var hans farfars notater.

Pastor Taxt mintes menighetens avdøde prester, og leste opp flere telegrammer. Soknepresten overrakte dessuten Hans Høyerv. biskopen en keramikkskål med bilde av kirken. Det samme ble gitt til fru Christiansen, som har vært medlem av menigheten så lenge kirken har eksistert.

Etter at toastmesteren, fru Berrum, hadde gitt ordet fritt, brakte pastor Hansteen Knudsen hilsen og lykkønsking fra Vikariatets ungdom, og hr. Alfred Taxt fra St. Olavs forbund.

Deretter uttalte biskopen de beste ønsker for kirkens fremtid og ba menigheten gå inn for katolsk samarbeid, under ledelse av våre to dyktige prester, soknepresten og pastor Wysiecki.

Nå fulgte fremvisning av Olavsforbundets utmerkede katolske filmopptagelse, og man var kommet inn i de små timer, før hr. Joh. Olsen tolket menighetens takk for

den strålende aften. Som nevnt: noen tomhet etterlot denne fest ikke i våre hjerter, men en rik følelse av takknemlighet mot Gud, som har gitt oss vår lille intime soknekirke og bevaret den gjennom 50 år. Og festen vakte hos oss et hellig forsett om i fremtiden å besøke vår kirke oftere, elske den alltid mer som det Guds hus den tross sin beskjedenheter er. Da vil nok Gud «oss vokte og verne; gi kirken vekst, så om 50 år, dens tårne kan sees i det fjerne!»

SISTE FRA TSJEKKOSLOVAKIA

Episkopatet krever i et memorandum overprøvelse av kirkelovene.

I et memorandum til den tsjekkiske, kommunistiske regjering av den 21. oktober som nå er nådd utenfor jernteppet, krever det tsjekkosllovakiske episkopat en overprøvelse av de nye kirkelover.

I dette dokument som utmerker seg ved stor beherskelse, slår episkopatet fast følgende:

«Kirkens organisasjon og sosiale virksomhet bygger ikke lenger på en gjensidig overenskomst; Kirkens overnasjonale ledelse i religiøse spørsmål er krenket;

man har berøvet Kirken dens organisasjonsfrihet, da staten har anmasset seg rett til å gripe inn i Kirkens indre anliggender ut fra politiske og ideologiske grunner ved å utnevne geistlige;

de offentlige myndigheter har ved å tilta seg rett til å sette geistlige embeder og gjøre prestene til embedsmenn krenket en av Kirkens vesentlige rettigheter;

den praktiske religionsutøvelse er truet med å bli krenket eller helt å bli gjort umulig av politiske tillitsmenn;

dekretet om praktiseringen av religionslovene som man ikke har holdt episkopatet underrettet om, gjør Kirkens stilling overordentlig vanskelig og er med hensyn til enkelte bestemmelser praktisk ugjennomførlig.»

Episkopatet besluttet å rette en appell til regjeringen om å underkaste religionslovene og dekretet en fornyet prøvelse etter å ha drøftet spørsmålene med episkopatet i håp om at det ennå måtte kunne la seg gjøre å overvinne de nåværende vanskeligheter og nå fram til en lovfestet ordning som sikrer Kirken et virksomt autonomi i indre anliggender.

Ifølge en melding fra Associated Press avgir biskopene følgende erklæring i sitt memorandum:

«De nye lovene og deres ikrafttredelsesbestemmelser krenker den frihet og de rettigheter som er garantert det tsjekkosllovakiske folk i grunnloven, fordi de tar sikte på å rettferdiggjøre og styrke de forholdsregler man allerede har grepet til for å innskrenke Kirkens frihet og rettigheter.

Vi erklærer at Kirkens oppbygning, organisasjon og funksjoner i denne nye situasjon ikke er sikret hverken ved et eller annet organ eller ved noen regulering. Tvertimot er Kirkens lovlige struktur ved disse nye lover endret så radikalt at Den katolske kirke i vårt fedreland faktisk er satt utenfor loven.

Loven som omhandler opprettelsen av et ministerium for religiøse saker, respekterer ikke Kirkens autonomi som hittil har vært garantert.

Loven gir til og med dette ministerium rett til uten innskrekning å gripe inn i Kirkens anliggender og i religiøse spørsmål, slik at den i forfatningen garanterte religionsfrihet ikke lenger er sikret. Tvertimot er det fare for at den praktiske religionsutøvelse vil bli gjort umulig av politiske grunner.»

ST. OLAV BARNEBLADS JULENUMMER

er kommet fra den trofaste redaksjon på St. Josephs Institut i Oslo. Vi vil på det varmeste anbefale heftet til alle som har kontakt med barna. Her får de enkle, men sunne fortellinger, ekte katolske lektyrer. Heftet har som vanlig et innlagt fargetrykk. Prisen er 1 krone.

Et streiftog gjennom St. Birgitta kirkes historie

Av Ragnar Plünnecke

St. Birgitta kirke med prestegården.

En uanselig annonse i dagavisen opplyste at på pinsedagen 24. mai 1874 skulle holdes katolsk gudstjeneste i en gård på Vestsidens torv kl. 10. Inngangsbillett kunne hentes hos ostehandler Omli. Dette var akkurat under en stridsperiode i byen i forbindelse med ny kirkebygning på Vestsiden, og annonsen vakte som rimelig kunne være stor oppmerksomhet. I referatet het det seg at messen ble lest av monsignore Blanche som var katolsk sokneprest i Halden. Lokalet var for anledningen fylt av en andektig forsamling, og monsignore Blanche rettet også en takk til de tilstedeværende for deres interesse og ærbødighet. Imidlertid var det stor bestyrtelse blant byens borgere ved tanken på en katolsk menighet i staden, og de første forsøkene på å opprette en fast menighet falt da heller ikke heldig ut. Imidlertid fikk sokneprest Blanche en hjelpeprest i den svenskfødte pastor Carlén, som karakteriseres som en ualminnelig dannet og begavet mann. Denne var den første som holdt regelmessige gudstjenester i Fredrikstad i et lite provisorisk kapell i Lahellegt. 7 på Guldberg, siden hos en lærer Hansen. Denne fikk gjennomgå for sin imøtekommenhet mot katolikene og måtte offentlig forsvare sin handlemåte. Han uttalte bl. a. at hvis noen ville erstatte ham de to-tre hundre kronene som han fikk i årlig leie, skulle han så visst gjerne la den katolske menighet fare! I den første tiden holdtes det bare andakter kl. 5 om ettermiddagen, men i pastor Kjeldsbergs tid ble der også holdt

Interiør fra St. Birgitta kirke.

messe om formiddagen. Det var pastor Carlén som ga menigheten navn etter den svenske helgen, den hellige Birgitta. Ellers virket han ikke lenge i Fredrikstad. Han dro sin vei like stille som han kom. Senere virket han i Vadstena som foredragsholder. Etter Carlén kom den første norskfødte katolske prest her i Norge etterat religionsfriheten ble tilstått for vel hundre år siden. Det var nordlendingen pastor Peter Edvard Kjelsberg, født 1849. Han fikk sin presteutdannelse i Mecheln i Belgia. reiste etter prestevigslen til Norge og virket her fra 1875 i Nord-Norge, til han i 1879 kom til Fredrikstad. Den første alvorlige motbør han møtte i byen var da han måtte forsvare kirken mot et rykte om at en far skulle ha solgt sin datter til kirken for 20 kroner! Men felles for alle de mindre vellykte angrep var deres totale mangel på faktiske opplysninger og klare logikk, og skadet derfor snarere motstandernes anseelse enn den katolske kirke. En enkelt gang ble fra lokalt hold en dag ytret at den katolske misjon synes å ha funnet en god grobunn i Fredrikstad, noe man mente kom av at presten var nordmann. I begynnelsen av 80-årene ble den ene sektmenigheten etter den andre opprettet, og den nyevangeliske, lavkirkelige strømning var faktisk langt mer bryssom for den stedlige statskirke enn noen katolsk «misjon».

Et vesentlig vendepunkt i Fredrikstad-menigheten inntraff høsten 1881 da den kjøpte eiendommen Storgaten 4, som den gang omfattet noen elvetomter helt opp til Nygaards gate. Det ble i den anledning meddelt at hensikten var å bygge en kirke og benytte huset til prestegård. Selv om menigheten ikke hadde så svært mange medlemmer, syntes det å fremgå av kjøpet at man regnet Fredrikstad som en viktig menighet som det var verd å arbeide med. Kjøpet av eiendommen må ene og alene tilskrives Kjelsbergs foretaksomhet. Planen gikk ut på å bygge en stor kirke på tomten, men på grunn av de økonomiske forhold lot planen seg ikke realisere. Elvetomten ble da senere solgt for kr. 8000. Presten flyttet høsten 1882 til Storgaten, og man gikk straks i gang med å bygge et lite kapell på eiendommen, og gården selv ble brukt dels som prestegård, dels ble den utleiet til forretningslokaler. Etter mange gjenvordigheter sto kapellet endelig ferdig i begynnelsen av desember 1882. Den høytidelige innvielse ble foretatt 8. desember s. å. av Mgr. Boller med assistanse av pastor Kjelsberg og den norskfødte prest Holfeldt-Houen. Det sies at handlingen gjorde et uutslettelig inntrykk på de tilstedeværende selv om de neppe forsto større av de mange seremonier. Selv om denne innvielse var en historisk begivenhet for menigheten og for den saks skyld også for byen, ble den allikevel ignorert av myndighetene, ikke en stavelse var å finne i lokalpressen. I Storgaten 4 ble også den første skole for katolske barn opprettet, og dens første lærerinne var frøken Laura Bye. Hun var også menighetens første organist.

Kort tid før innvielsen dro pastor Kjelsberg på en kol-

Til venstre: Pastor P. E. Kjelsberg († 1887).

Til høyre: Den nå værende soknepres. Harald Taxt.

lektstreise til Belgia for å samle inn midler til sin misjon. Ved tilbakekomsten viste det seg at hans helbred var sterkt undergravet, og han fikk en hjelpeprest til menighetsarbeidet. Til dette ble utnevnt pastor Crul, en handlekraftig og sterk personlighet, og han hadde snart ledelsen i sin hånd. Pastor Kjelsberg måtte trekke seg mer og mer ut av tjenesten på grunn av sin fremskutte sykdom. Den siste høymesse holdt han 19. desember 1886, og den 6. april neste år døde han, bare 38 år gammel. Han ble gravlagt ved gamle Glemmen kirke, og kom slik til å hvile i skyggen av fedrenes kirke som han selv hadde den lykke å tjene som prest.

Etter pastor Kjelsbergs bortgang foresto store forandringer i den katolske kirke i Norge, som også fikk følger for Fredrikstad menighet. I 1887 kom prefekt, senere biskop J. O. Fallize til Norge, og en kunne snart merke at en dyktig og fast hånd hadde overtatt den samlede ledelse. De første synlige resultater var opprettelsen av provinciatet for St. Josephsøstrene. Knappt et halvt år etter kunne St. Josephsøstrene åpne et lite hospital i Fredrikstad — i Storgaten 4.

I september 1890 ble sokneprest Crul avløst av hollenderen Georg Yntema, og i dennes embetstid kunne en tydelig merke en fremgang for menigheten. Han knyttet nemlig etterhånden forbindelser med gode kretser i byen og vant forståelse i langt større utstrekning enn der før var gjort. Der fulgte et par år under vekslende ledelse, inntil pastor P. Ugen ble tilsatt som sokneprest i 1895.

Nedtagningen fra korset.

Et av de 14 korsveibilder, malt av de hollandske kunstnere Dons — far og sønn.

De to år han virket der ble en livlig periode, sterkt polemisk ureget. Den mindre kampglade pastor Weirig etterfulgte pastor Ugen to år senere. På denne tid ble eiendommen i Storgaten solgt og menigheten kjøpte en tomt og et hus i Ridehusgaten. Der ble planlagt bygging av hospital og kirke.

Allerede i juni 1899 var kirkebygget så langt fremskreden at vigslingen kunne skje ved Biskop Fallize. Interessant er det å nevne at St. Birgitta Kirke i Fredrikstad er en av de tre katolske kirkebygg i nyere tid i Norge som er blitt konsekkrert etter det fullstendige ritual. Den 12. november 1899 var en stor dag for menigheten, og åpningen ble overværet av en tallrik skare.

Dag Borg Müllers Ungdomsfond

Fabrikkeier Leo Müller og familie har opprettet et fond for det katolske ungdomslag i Fredrikstad til minne om sønnen Dag Borg Müller som døde for kort tid siden. Fondets størrelse er kr. 5000.

Fra Oslo katolske menighetspleie

I følge gammel tradisjon våger vi også i år å minne våre trosfeller om, at det stunder til jul, den velsignede høytid, da nestekjærligheten får plass i høysetet og alle ønsker å glede hverandre.

Vi i menighetspleien vil også så gjerne følge denne vakre, gamle skikk. Der finnes i blant oss gamle, syke, ensomme og familier i trange kår, kanskje fremmede i landet, som ikke tør ha så store forhåpninger om, at julen med sin glede også skal holde sitt inntog hos dem.

La oss da få vise, at Kirken i hvert fall svikter ikke, at den er alles mor og at vi alle er brødre og søstre i den. Og at vi ikke har glemt hverandre, når vi atter skal få knele ved krybben i julenatten.

Gaver av enhver art blir mottatt med takknemlighet av sokneprestene i St. Olav og St. Hallvard og av Menighetspleien.

Sigrid Øde.

Forbered det hellige år

Det hellige år skal i særlig grad gi oss leilighet til å trenge inn i vår tro og Kirkens arbeide. Det vil derfor være en riktig måte å forberede det på ved å gi bøker og abonnements på katolske blader til jul. Katolsk jul vil i år i enda høyere grad enn ellers si at vi gir hverandre katolske bøker og blader.

Gi en varig glede til jul: gi en katolsk bok eller et abonnement på et katolsk blad.

Det er på høye tid å inngi bestilling på bøker nå hvis de skal brukes til jul.

Kan vi hjelpe Dem?

KATOLSK BOK- OG BLADSENTRAL

Kan trosfeller hjelpe min familie og meg, tre personer, med husrom i Oslo eller utkanten? Bor p. t. 4 mil fra byen uten mulighet til messe.

Asbjørn Jørgensen, Universitetsbiblioteket.

Tlf. 44 69 08.

PROFESSOR WINSNES' BOK OM SIGRID UNDSSET

II.

Professor A. H. Winsnes.

Helt fra de første sider i sin bok er professor Winsnes opptatt med den fryktløse troskap hos Sigrid Undset. I innledningen nevner han den «formaningen» moren skrev i en bok hun ga sin datter etter debuten med «Fru Marta Oulie»: «At du som forfatter alltid må se opp til Blicher som ditt forbillede, være ubestikkelig ærlig som han, fryktløst se livet i øynene som det er, og sannferdig berette hva du ser.»

Det er sterke og modige ord fra en mor, — og fordringsfulle. Hun måtte vite vel hvem hun stilet dem til, og de forteller ikke lite om hvilken legning de begge var av. For Sigrid Undset ble disse morens ord et løfte hun tok. Hun ville være tro mot det hun erkjente for sant.

På dette veier også Winsnes henne i sterk grad. Sannhetskjærligheten blir grunntemaet i en kunstnerisk sett brilliant komposisjon. Uten betenkning kan han ved studiens slutt feste troskapens bånd om Sigrid Undsets panne. Winsnes er selv den første til å være på vakt mot noen forenkling av det bærende grunnmotiv i hennes diktning. Men mon det er noen forenkling? Er det ikke det som har gjort Sigrid Undset så ufattelig og så tung å følge, som har fått så mange til å trekke på skuldrene: at hun orket å være så sann og tro, — at hun maktet det? Ved å belyse trofastheten hos Sigrid Undset så sterkt, har professor Winsnes vel gitt oss den verdifulle tydingen av hennes forfatterskap. Han fremhever på denne måte et stykke av arven fra henne, som er det skjønneste hun har etterlatt seg. Hun er blitt «den enkle livsveis tolker slik hun selv gikk torneveien og blitt ikledt offerkransen», som biskop Berggrav uttrykker det i sin noble minneartikkel i «Kirke og kultur».

Det er her ikke stedet for å gå videre inn på Winsnes' bok m.h.t. behandlingen av de enkelte bøker og skrifter fra Sigrid Undsets hånd. Men det er én ting vi med særlig spenning ventet på: Hvordan ville professor Winsnes vurdere forholdet mellom hennes litterære produksjon i periodene før og etter overgangen til den katolske kirke? Det er som kjent mange som hevder at det rent kvalitativt gikk tilbake med hennes produksjon. Winsnes tar på dette punkt intet forbehold og vil uten tvil møte motsigelse. Han sier s. 95: «Hennes diktning skjøt nye og friske skudd. De foldet seg ut i en velde og skjønnhet som hennes tidligere forfatterskap ikke har noe sidestykke til og ble til trær som tok plass blant de stolteste og praktfulleste som tegner seg mot Nordens lysende dikterhimmel.» Winsnes ser på Sigrid Undsets produksjon som en organisk enhet, et frø som vokser til tre, ut-

vikler nye frø, nye skudd, nye trær. Det er vel det riktige syn. Ellers vil det være vanskelig å felle en uhildet dom. En bør her igjen til sammenligning merke seg noen ord fra forannevnte artikkel av biskop Berggrav. Han sier at i middelalderforskningen fant S. U. bare «ikledningen, rammen for hennes sinns avgjørelse». Han peker på at det er mellomkrigsårene som «likevel har skapt Sigrid Undset». Det dypere perspektiv livet hennes da fikk «ble ikke utløst i form av filosoferinger og refleksjoner, hun omskapte opplevelsen i historisk brennaktuell — diktning (uthevet av undertegnede), og hun realiserte det i sitt personlige livs store skritt over til Rom (1925)». Når mange vil sette punktum for hennes stigning ved avslutningen av «Kristin Lavransdatter» (1922), er det i høy grad betinget av lesernes egne forutsetninger til å kunne følge henne. En annen ting er at Sigrid Undsets produktivitet i denne tiden er viet stadig nye felter — utenom roman-litteraturen, — og Winsnes trekker her fram en produksjon som snarere vitner om økt energi, jevn og mektig flom fra nye kilder, enn om stagnasjon.

Av bokens forskjellige kapitler står innledningen i en klasse for seg. Her setter professor Winsnes med mesterlig sikkerhet Sigrid Undset inn i idé-historisk perspektiv, viser hvordan og hvorfor hun er den kristne realist «par excellence». Kapitlene «Oppgjør med tiden», «Oppdagelsen av kristendommen», «Middelalderdiktningen», «Kristen kulturkamp. Mellemløstiden» rommer et veld av tankerikdommer, ikke minst det siste.

Hva som særlig imponerer — sett fra katolsk-teologisk synspunkt — er biografens solide kjennskap til Sigrid Undsets religiøse verden. På ett punkt hadde han endog en sjanse til å korrigere forfatterinnen:

I «Gymnadenia» (s. 212, hos W. sitert s. 183) lar hun den katolske presten Harald Tangen si til Paul Selmer: «Men saa vet De kanskje ogsaa, vi lærer at naaden forandrer ikke naturen, den gjør den fullkommen igjen.» Dette er ifølge katolsk teologi misvisende. Sigrid Undset har her siktet til Thomas Aquinas' berømte formulering: «Gratia non tollit naturam, sed perficit et supplet defectum naturae». «Perfecit» er blitt oversatt med «gjøre fullkommen igjen». «Fullender» ville vel være den beste norske oversettelsen. Men en slik teologisk spissfindighet må både Sigrid Undset og professor Winsnes ha lov til å overse.

Jeg skulle tro dette er den eneste innvendingen en kan gjøre fra katolsk teologisk hold. Ellers er vi glade for å ha fått denne fremtredende katolske personlighet belyst og vurdert av en så dyptpøyende ånd som A. H. Winsnes.

IVAR HANSTEEN KNUDSEN

Husk kontingenten!

Resterende kontingent for 1949 bes innsendt snarest. Tiden er også inne for å fornye abonnementet for 1950, som nå er kr. 12.

De som ennå ikke har betalt for 1948, trass i motatt regning, må være forberedt på stans av bladet.

Ærbødigst

St. Olavs administrasjon.

UTLANDET:

VATIKANET

Pavens nye budskap i anledning de forestående forhandlinger om et statutt for Palestina.

Pave Pius XII har rettet en særlig oppfordring til biskopene og de troende i hele verden om å be for de forhandlinger som i nær fremtid vil bli ført om en fremtidig ordning i Palestina. Pavens budskap har følgende ordlyd:

«Hver gang Vi hadde anledning til det i den siste tid, oppfordret Vi de troende over hele verden til å be til Gud for Det hellige Land, som har skjenket verden så meget av sannhetens lys. Og i dag mens man forhandler om et nytt statutt for Palestina, ønsker vi i troskap mot Vårt apostoliske embete at alle som kaller seg kristne forener seg med Oss i bønn om at freden, kjærligheten og rettferdigheten må komme til å herske i dette land med alle dets hellige steder.

Ved grotten i Bethlehem sang som vi alle vet, englene til Guds ære og forkynte fred til alle som har en god vilje. Gjennom Palestinas byer og landsbyer dro Han som ga menneskene som irret omkring som får uten hyrde, sin lære og kjærlighetens eksempel. På Golgata ofret Kristus seg, Gud og menneske, som soneoffer for menneskenes synder og vant med sitt blod den sanne frihet og rettferdighet. Når alt dette er uløselig knyttet til Det hellige Land er det alles strenge plikt mer enn noensinne å be for dette land som gjennom århundrer har vært målet for utallige kristnes andektige pilegrimsferder; for dette hellige Land som tente i dem en begeistring som gjorde ethvert offer mulig, og som har inntatt og som inntar en særlig plass i alle kristnes sinn og tanker.

Hyrdebrev i anledning Det hellige År.

Kardinalvikaren av Rom, kardinal *Francesco Marchetti-Selvaggiani*, har offentliggjort et hyrdebrev i anledning forberedelsene til Det hellige År.

Byen Rom, erklærte kardinalen, har en særlig plikt til å forberede seg på den store begivenheten. Da den er en umåtelig helligdom for hele kristenheten, bør den formidle inntrykket av et sant kristent liv. Pater Lombardis kjærlighetskorstog tar sikte på å forberede Roms befolkning for Det hellige År.

Pilegrimshjem for engelske katolikker.

I nærvær av høye kirkelige og verdslige autoriteter ble det nylig innviet et nytt pilegrimshjem i Rom for de engelske katolikker som kommer til å besøke Den evige Stad i løpet av Det hellige År.

AUSTRALIA

Nytt katolsk institutt opprettet.

Australske myndigheter har godkjent opprettelsen av et nytt katolsk institutt i Melbourne. Dette nye universitet vil bli åpnet neste år og bære den hellige Thomas av Akvins navn.

CHINA

Kirkens stilling i China.

Kirkens stilling i China kommer i en bemerkelsesverdig belysning ved de usedvanlige fullmakter de øverste kirkelige myndigheter har funnet det påkrevet å forlene de prester med som er blitt igjen i de av kommunistene beherskede områder. Kirken ville neppe gripe til så ekstraordinære forholdsregler, om ikke forholdene hadde nødvendiggjort det. De viser tydelig nok hvilken karakter forfølgelsen i China nå har antatt.

Med hensyn til feiringen av Det hellige messeoffer gjelder følgende:

Prestene i China kan når det synes påkrevet av hensyn til de troendes velferd, lese messen tre ganger hver dag. Denne forholdsregel sier at tallet på frie prester må være gått

sterk tilbake eller at vanskelighetene er blitt så store og utspioneringen så effektiv at de troende ikke lenger våger å oppsøke kirkene og kapellene. Prestene er også gitt fullmakt til å lese messen i private hjem uten messeklær, altersten og lys og kan bruke et alminnelig glass som kalk og vanlig hvitt brød ved konsekrasjonen. Finnes ingen messebok, kan de lese Guds Moders votivmesse eller en dødsmesse. For å forstå meningen med dette, må en ta i betraktning at de innfødte prester for overhode å komme omkring må opptre som bønder eller småhandlere, og at de ved hver landsby blir underkastet inngående kontroll.

Alle påbud om å være fastene er satt ut av kraft. Det skyldes at de troende mange ganger må gå langveis for overhode å komme i kontakt med en prest.

Man formelig sperrer øynene opp når man leser at legfolk er gitt rett til under særlige forhold å bringe Den hellige kommunion fra det ene sted til det annet og dele den ut. Prestene er pålagt å velge ut særlig dyktige folk til dette og folk de vet de kan stole på. Denne fullmakt gjelder i de tilfelle hvor det er om å gjøre å få brakt sakramentet til en syk eller døende eller til troende som er samlet på kirkelige festdager uten at det er vågsomt at prester er nærværende.

Også meddelelsen av andre sakramenter er sterkt forenklet slik at det kan skje i all hast.

Forholdene i China nærmer seg sterkt forholdene under kristenforfølgelsene i urkristendommens tid. Men Kirken tilpasser seg situasjonen i kampen mot sin lumske fiende og gjør alt hva den kan for å bringe de troende trost og håp. Den er i sannhet Den gode hyrde!

ENGLAND

Biskopene fremsetter forslag til løsning av skolespørsmålet.

I 1944 vedtok det engelske parlament den s.k. Butler-act som stiller så store krav til de private skoler i England — og da også til de katolske — at det er økonomisk uoverkommelig. Skulle lovens krav etterkommes, ville det kreve et økonomisk løft på ikke mindre enn 60 millioner engelske pund av de engelske katolikker, eller omsatt til norsk mynt 1 200 millioner kroner.

Loven har skapt stor bitterhet blant Englands katolikker som på mange måter er gått i bresjen for den private skoleundervisningen i England og har ydet store ofre ved opprettelsen av de mange katolske skoler som er kjent for den gode undervisning de gir, og som derfor søkes i stor utstrekning også av ikke katolikker.

For å finne frem til en løsning av dette vanskelige problem har de katolske biskopene i England og Wales vært samlet til drøftelse av spørsmålet under kardinal *Grifins* ledelse. Biskopene er blitt enig om å fremsette et forslag som det engelske hierarki nå ansporer alle katolske velgere til å gå inn for under de kommende valg for å sikre dets vedtagelse av det nye parlament.

Forslaget er satt opp i 5 punkter:

1. De katolske skoler bortforpaktet til de lokale skolemyndigheter mot normal leie.
2. De lokale skolemyndigheter påtar seg det økonomiske ansvar for disse skoler.
3. De lokale skolemyndigheter fastsetter den verdslige skoleplan.
4. Kirken overlater retten til å ansette skolebestyrerne til de lokale skolemyndigheter.
5. Kirken forbeholder seg retten til å stadfeste ansettelsen av lærerne.

I en brosjyre som nå er offentliggjort, har det engelske hierarki påvist at det er umulig å skaffe til veie de enorme summer som er påkrevet for å bevare de katolske skoler under forutsetning av at en må etterkomme de krav som Butler-loven har stillet. Det er også brakt på det rene at de to store partier som dominerer parlamentet, stiller seg helt avvissende med hensyn til å yte de statsbidrag som kunne muliggjøre en imotekommelse av lovens krav.

Stillet innfor denne situasjon har de engelske biskoper besluttet ialfall i prinsippet å gå inn for den s.k. skotske lov som i lengre tid har regulert forholdet for de katolske skoler i Skottland.

I Skottland er de katolske skoler ikke katolikkenes eiendom. Derfor behøver ikke de troende å bære vedlikeholds- og byggeomkostningene. De ledes derimot helt etter katolsk oppskrift selv om lærerne utnevnes av staten. Kirken forlanger imidlertid en garanti for at disse lærere egner seg til å undervise i katolske skoler.

Dette kompromiss har vist seg å være meget tilfredsstillende.

lende, og i England og Wales er man i visse kretser av den oppfatning at en lignende løsning ville kunne gjøre en ende på den spenning som har hersket mellom stat og Kirke i spørsmålet om de katolske skoler.

Da som nevnt Butler-loven ikke bare rammer de katolske skoler men også andre private skoler av annen konfesjon, håper en det vil lykkes å vinne gehør for dette forslag i det nye parlament.

FRANKRIKE

Representanter for privatskolene holder kongress.

Flere tusen representanter for privatskolene har vært samlet til kongress i Poitiers i Frankrike.

Under messen i katedralen i Poitiers på kongressens første dag talte biskopen av Lucon, mgr. *Cazaux*. Han fremholdt at retten til fri undervisning var ukrenkelig og uforanderlig. Det er ikke bare en rett, men også en plikt. Foreldrene plikter, fremholdt biskopen, å gi sine barn en god oppdragselg; derfor har de rett til å velge undervisningen for sine barn. Det er statens oppgave å overvåke undervisningen, men den har ingen rett til å rive den til seg.

Mgr. *Cazaux* understreket at katolikken ikke forfølger noe politisk mål med sitt krav på frihet for skolene. Derfor er de fast besluttet på å kjempe videre for denne frihet, helt til staten yter dem full rettferdighet.

Statsminister Bidault ønsker å bilegge spørsmålet om skolene.

Frankrikes nye statsminister fremkom i sin tiltredelseserklæring med følgende uttalelse i skolespørsmålet:

«Jeg ønsker at vi finner frem til en løsning av skolespørsmålet som respekterer såvel menneskenes samvittighet som statens ukrenkelighet.»

Da medlemmer av Det franske deputerettkammer senere interpellerte ham i dette spørsmål, uttalte statsministeren det samme og føyet til at han ville forhindre at dette spørsmål ble brennende.

Hellige messer i Paris' katakomber.

For første gang på 163 år er det blitt lest messer i Paris' katakomber. Mer enn 600 troende hvoriblant en rekke fremtredende personligheter, hadde innfunnet seg i det tidligere stenbrudd 25 meter under jorden for der i de uthugne gallerier som huser millioner av døde og overvære messen som ble lest for de døde av domherre *Petit*.

Til disse katakomber som strekker seg kilometervis under Rue de la Tombe-Issaire til Rue d'Hallé ble skjellettene fra gravkjellerne og kirkegårdene i Paris overført i årene 1730—1786. En rekke kjente personligheter skal befinne seg blant dem, bl. a. La Fontaine og ofrene for blodbadet i klostret Saint-Germain-des Prés i 1792.

Under messen holdt domherre *Petit* en kort tale hvor han oppfordret de troende til å etterligne bekjennerne fra året 1792 og til å be for de millioner døde hvis jordiske rester omga dem.

Kirkemusikken som folkeforsoner.

For noen tid siden innbød flere akademiske organisasjoner ved sin energiske sjelesørger ved St. Severin i Quartier Latin Domkoret i Aachen til Paris. Innbydelsen resulterte i et besøk i Frankrikes hovedstad som varte fra den 4.—7. november. Det var første gang et tysk kor besøkte Frankrike etter krigen.

På to større A-capella-konsertter ble det fremført klassiske korverker og gammel orgelmusikk. Fremførelsene ble hilst med begeistret bifall.

Under messen søndag den 6. november sang koret enge'sk-mannen Williams messe og motetter av sveitseren Hilber, østerrikeren v. Vöss, belgieren van Nuffel og italieneren Desderi.

Høydepunktet under besøket ble konserten søndag kveld i Palais Chaillot, da koret fremførte J. S. Bachs Hohe Messe i h-moll. Blant de tilstedeværende så man også utenriksminister *Robert Schumann* og flere fremtredende representanter for Frankrikes offentlige liv. Schumann fremholdt at koret ved sine ypperlige prestasjoner i vesentlig grad hadde bidradd til å øke forståelsen mellom franskmenn og tyskere, mens de tyske sangere og musikere ble helt overrasket av den store hjertelighet de ble møtt med av franskmennene.

Biskop taler i Folkets hus.

Den 22. oktober talte hjelpebiskopen av Lyon, mrg. *Ancel*, for overfylt hus i Folkets hus i industribyen Saint-Etienne til en forsamling som også tellet mange kommunister og medlemmer av CGT. Det var første gang en biskop talte i et Folkets hus i Frankrike. Foranledningen var et tre dagers sosialt kursus som ble åpnet av Père *Varillon* fra ACJF med et foredrag om proletariatets problemer og motsetningen mellom den marxistiske og den kristne løsning.

Mgr. *Ancel* kom i sin tale inn på sosiale spørsmål og forholdet mellom kapital og arbeidet. Den unge biskopen som talte energisk og med kraftig stemme, gjorde et sterkt inntrykk på forsamlingen i et møtelokale hvor kommunistene Jacques Duclos for ikke lenge siden hadde rådd grunnen alene. Biskopen talte om Guds kjærlighet og Kirken for de fattige, om pave Leo XIII's og hans etterfølgeres ensyklikaer og alt som hadde utgått fra dem for å sikre sosial rettferdighet og arbeiderne en rettferdig lønn og også om deres kamp ikke bare for arbeidernes rett, men også plikt til å stå tilsluttet fagforeningene. I dag, erklærte biskopen, lever vi i en tid som fundamentalt endrer kapitalismens karakter. Han talte videre om den nye ånd som krever enhet i industrien og slo til slutt fast følgende:

«Kirken ønsker å se arbeiderne gjort til medeiere i industri- og handelsvirksomhetene og delaktiggjort i ledelse og utbytte. Arbeidskontraktene må forvandles til parthaveres kontrakter. En slik utvikling vil fundamentalt endre de forhold som arbeiderne nå lever under.»

Termin og tema for den 38. sosiale uke i Frankrike fastsatt.

Hovedkomitéen for den sosiale uke i Frankrike har vært samlet til møte og fattet vedtak om at den 38. sosiale uke skal finne sted i dagene fra den 18.—23. juli 1950 i Nantes. Temaet for denne uke blir: «Jordbrukernes verden i den moderne økonomi.»

«La Croix»'s nye redakør.

Til *Abbé Merklens* etterfølger som sjefredaktør av den katolske dagsavis «La Croix» som utkommer i Paris, er ansatt Père *Emile Gabel*, en fremragende teolog og skribent som i noen tid har vært knyttet til avisen.

FRANSK INDO-CHINA

Katolikken — kommunistenes fiende nr. 1.

Ytterst sparsomme meldinger når oss om forholdene i Fransk Indo-China, hvor det er lykket kommunistene å reise en opprørsbevegelse *Viet Minh*.

Opprørernes sentrallidelse holder seg skjult i fjellene og leder derfra en geriljakrig som allerede har påført landet store ødeleggelser. I disse fjelltrakter er det også opprettet en slags skoler hvor unge mennesker av begge kjønn undervises i marxismen.

Viet Minh ser på katolikken og særlig på de katolske prester som fiende nr. 1. Det er utstedt en parole om at det alltid må gis et politisk påskudd, når katolikker myrdes ut fra den betraktning at det ikke må skapes martyrer.

I denne atmosfære av fare og trusler går imidlertid apostolatsarbeidet videre. Det drives nå hovedsakelig av innfødte prester. Da veiene i stor utstrekning er underminert, har de vanskelig for å komme fra sted til sted. I vikariatet Hue ble 1200 innfødte døpt i løpet av de siste 12 måneder.

Takket være sin fryktløse holdning har både de utenlandske og innfødte katolske prester vunnet befolkningens respekt. En hører ofte bemerkninger som denne: «Vi visste ikke at denne religion har en så stor livskraft.»

HOLLAND

Kjent jesuitt advarer mot hat.

Sjefredaktøren for den store katolske ukeavis «De Linie», jesuitt-pateren prof. dr. *Creyghton*, beskjefteger seg i et av avisens siste numre utførlig med det tyskerhat som ennå kommer til uttrykk i en del av den hollandske presse og gir en begrunnet advarsel mot det. Pateren skriver bl. a.:

«I denne hatets kultur åpenbarer det seg etter vår mening mangel på politisk innsikt. Dette hat er en fare for vårt folks moralske sunnhet og strider mot evangeliet. Kjærligheten er alle dyders dronning. Når det føres en systematisk og åpen kamp mot kjærligheten, betyr dette at den sedelige bevissthet trues i sine fundament . . . I den utstrekning vi fjerner oss

fra våre medmennesker, fjerner vi oss fra Gud og trekker oss tilbake fra lyset til dunkelheten. Alle som tror, vet dette. Det store spørsmål er om vi er i stand til å virkeliggjøre det som vi vet, det som er overbrakt oss, og som vi erkjenner som sannhet.»

INDIA

Indisk minister gir uttrykk for sin tro på Kirkens uovervinnelighet.

I anledning en sammenkomst som ble foranstaltet av den katolske forening i Dehli, og som ble ledet av den pavelige internuntius for India, erkebiskop *Leo Kierkels*, grep også fru *Rajkumari Amrit Kaur* som representant for den indiske sentralregjeringens sunnheitsvesen ordet og erklærte som sin avslutte overbevisning at Kirken ville overleve undergangen til de materialistiske krefter som griper slik om seg i våre dager.

Hun fortalte også om sitt besøk i Rom nylig og om sin audiens hos Den hellige Far. Hun hadde mottatt et sterkt inntrykk av Rom som et mektig åndssentrum som hadde overlevd mektige rikers undergang og svære forfølgelser, men som like fullt hadde bevart sin åndelige styrke.

Minister *Kaur* slo til slutt fast at verden trenger åndelig hjelp i dag, da de verdslige makter bare bidrar til menneskehetens undergang. Ministeren er ikke katolikk.

LUXEMBOURG

«Arbeidets katolske aksjon» konstituert.

Søndag den 6. november ble «Arbeidets katolske aksjon» konstituert og den første generalforsamling holdt. Denne nye virksomhetsgren omfattes av rammen for alle grener av Den katolske aksjons virksomhet i Luxembourg.

Den mannlige katolske aksjon i Luxembourg som er offisielt autorisert av biskopen av Luxembourg omfatter menn og mannlige ungdom. Den består nå av tre avdelinger: «Arbeidets katolske aksjon, Landsbyenes katolske aksjon og Middeltandens og de frie yrkers aksjon.

«Arbeidets katolske aksjon» har satt opp følgende sosiale program:

1. Respekt for den menneskelige personlighets verdighet, særlig for arbeiderens og de mindre bemidlede; sikring av alle de rettigheter som er i samklang med den menneskelige natur og menneskets barneforhold til Gud.
2. Akseptuering av fellesskapet, særlig av familien som er det første og viktigste naturlige fellesskap.
3. Gjenreisning av respekt for arbeidet, hvilket omfatter krav om rettferdig lønnsforhold og innbefatter kristendommens hele sosiale program.
4. Gjenreisning av rettsordenen som ikke må baseres på en klasse eller en bevegelse, men på Gud. Bare derved sikres mennesket mot vilkårlighet.
5. En riktig oppfatning av staten. Denne skal tjene menneskene, og dens makt skal være bestemt av rettferdighetens prinsipper.

Som Kirken selv kommer også Den katolske aksjon til å holde seg borte fra politikken som organisasjon, men overalt tre i aksjon hvor det dreier seg om moral og tro. Derimot pålegger den sine medlemmer å fylle sine plikter som samfunnsborgere og individuelt å ta del i det politiske arbeide for å understøtte den politikk som er inspirert av kristne prinsipper og som representerer interessene til det arbeidende folk.

SPANIA

Protestantenes stilling lar likevel meget tilbake å ønske.

Vi har tidligere imøtegått angrep som har vært rettet mot behandlingen av protestantene i Spania for så vidt som disse angrep i første rekke har vært rettet mot Kirken.

Den østerrikske avis «Volksbote» har nå hatt en korrespondent i Spania, og i sannhetens interesse gjengir vi her utdrag av hans korrespondanse fra den katolske avis «Katholischer Beobachter».

Korrespondenten skriver innledningsvis at årsaken til ryktene om at protestantene forfølges i Spania er at det for to år siden fant sted overfall på protestantiske gudshus av unge fanatikere. Derimot fortiet man at myndighetene grep inn med hard hånd. Korrespondenten skriver:

«Poitiet var tvunget til å gripe inn og foreta arrestasjoner, da det dreiet seg om en alvorlig krenkelse av religionsfriheten. Det viste seg imidlertid at de kirkelige myndigheter var helt uten ansvar for disse beklagelige begivenheter. De flyveblader som de opptredende delte ut kritiserte ikke bare de verdslige men også de kirkelige myndigheter for deres «altfor store toleranse overfor fremmede sekter». Angrepet på de protestantiske gudshus ble foretatt av spanske tradisjonister

og falangister. Mot deres kritikk vendte fremfor alt de katolske biskoper seg med den største besuttsomhet. Særlig gikk biskopen av Barcelona varmt inn for at katolikkene også må behandle borgere tilhørende andre trosbekjennelser med kjærlig forståelse.»

I den spanske forfatning av 1936 heter det at den katolske religion er statsreligion, men den sikrer fri religionsutøvelse også for andre kirkesamfunn, når det bare ikke skjer offentlig. Om håndhevelsen av denne lovbestemmelse skriver «Volksbote» korrespondent:

«På den annen side kan det ikke forsvares at fortolkningen av denne lovbestemmelse ofte er overlatt underordnede myndigheter. Selv om det nok kan være på sin plass at en akademiker har kjennskap til statens religion, burde man ikke under noen omstendighet gå så langt at det er nødvendig å tilhøre statskirken for å få en akademisk grad. Det må også sterkt påtales at det fremdeles gjøres forsøk på å tvinge protestantiske barn til å gå til katolsk religionsundervisning og at annerledes troende som tjener sin verneplikt tvinges til å overvære katolske gudstjenester. Dette strider mot loven. Men i alle disse tilfelle ligger skylden hos staten og ikke hos den katolske kirke. «Sammenfatter man det hele,» skriver korrespondenten til slutt, «kan det sies at meget ennå bør gjøres i Spania for å sikre protestantenes religionsfrihet, selv om alt snakk om «forfølgelser av protestanter» ikke har noe med virkeligheten å gjøre. Beretninger som «samvittighetsterror» og «straff av protestanter fordi de har en Bibel hjemme hos seg» og lignende historier er sterkt overdrevne.»

TSJEKKOSLOVAKIA

Regjeringen går angrepsvis til verks.

Etter at den nye religionsloven er vedtatt, er landets kommunistiske regjering gått over til offensiven i forholdet til Kirken. Biskopene er allerede fratatt retten til å besette geistlige embeder, og staten har tatt de første skritt i denne retning.

Ved et dekret ble biskopene nylig anmodet om å sende inn fortegnelser over prester til besettelse av ledige embeder. Disse embeder må være besatt i løpet av 30 dager. Dekretet understreker at besettelser av embeder uten statens godkjennelse ikke er gyldige.

Lønningene til de prester som ikke godtas av staten, vil ikke bli utbetalt. På grunn av de mange arresterte prester finnes det mange sogn som for nærværende er uten prest. De ikke-katolske kirker derimot har fått tillatelse til selv å besette ledige pastorstillinger.

Ennvidere venter man et nytt fremstøt fra den kommunistiske statsminister *Zapotocky* som ved et nytt dekret vil forplikte de katolske biskoper til å avlegge troskapsed til det kommunistiske styre. Vegrer de, vil regjeringen se seg stillet overfor det valg enten å arrestere dem eller sende dem tilbake ustraffet.

Skulle erkebiskop *Beran* etterkomme statsministerens oppfordring, vil han kunne forlate sin residens for første gang siden juli måned.

TYSKLAND

Industrien og arbeiderne.

På den meget vellykkede «Katolikkens dag» som i år som tidligere omtalt i denne spalte, ble holdt i Bochum, ble det enstemmig vedtatt en resolusjon gående ut på at arbeiderne bør gjøres til medinnehavere av industrien. Resolusjon har som ventet fremkalt voldsom diskusjon over hele Tyskland; fagforeningene i Vest-Tyskland har hilst den med begeistring bifall og gitt denne tanke sin uforbeholdne tilslutning. Resolusjonen er spredd blant alle arbeidere som nå henstiller til Kirkens myndigheter å ta saken opp, slik at planen kan bli virkeliggjort.

Kardinal *Frings*, som er erkebiskop av Köln og formann for Fulda-konferansen, har nå offentlig godkjent resolusjonen, men med den reservasjon at den tanke den gir uttrykk for bør settes ut i livet gradvis og ikke overilet. Som omtalt i St. Olav er det nedsatt en komité av fagforeningsledere og arbeidsgivere som er i ferd med å trekke opp linjene for denne nye utvikling i tysk arbeidsliv.

Erkebiskopen av Paderborn, mrg. *Jaeger*, betegner resolusjonen som uhyre vidtrekkende og av revolusjonær betydning. For å gjøre sitt til å fremme denne utvikling har biskopen nettopp opprettet et «Institutt for katolsk sosial aksjon» ved Bräkel i nærheten av Dortmund. Instituttets oppgave er å studere alle de problemer som har tilknytning til industrien og dens stilling i den moderne verden. Instituttet ledes av Fr. *Wilhelm Hameyer*, en kjent prest i Bochum.

ODDVAR J. LØDENG
MURMESTER & ENTREPRENØR

Grensen 5/7 - Oslo

Tlf. 33 26 53 - 33 16 32

**GRØNLANDS ELEKTRISKE
FORRETNING - Grønland 32 Oslo**

Utfører alt elektrisk, salg av
radio, koke- og varmeapparater
samt lamper.

NIELSEN — NIELSEN

Entreprenørfirma

Halvdan Svartestgt. 4
Tlf. 44 40 78 - Oslo

TILMERS & HAAVELSRUD A/S
Teatergt. 1, Oslo - Tlf. 33 21 40

Kjøleskap, Støvsugere, RADIO,
Lysekroner, Lyspærer, Kom-
fyre. Alle elektriske repara-
sjoner utføres. Førsteklasses
Radioservice.

**MANFAKTUR
KLÆR
UTSTYR**

Gunerius Pettersen

Storgt. - Oslo

ØKONOM Centralopvarmning

Inneh.: Trygve A. Engh

Tlf. 42 51 33 - Oslo

Varme — Ventilasjon — Damp
Varmtvann — Olje — Stoker
Fyring — Kjelerep. — Etersyn

C. HAGERUP ØSTBYE

Fayance, Keramikk
Krystall, Leketøy
Tlf. 46 55 35 - 46 57 40
Bogstadv. 29 - Oslo

Til parkett og linoleum:

Hugos boneolje

Tekn. kjem. fabrikk «HUGOS»
Oslo

SØREN HANSEN

Kolonialforretning

Langes gt. 6, Oslo
Tlf. 42 54 62 - 42 36 61

Aksjeselskapet

NORSK MEDICINSK VAREHUS

Pilestredet 7 - Oslo

Vi leverer:

«FRIGIDAIRE»

Kjøleskap og kjøleanlegg

Innhent tilbud

LEHMKUHLS VERKSTEDER

N. Vollgate 3, Oslo

WISBECH
ANTIKVITETSKAP

Majorstua - Oslo

Maskin- og elektrotekniske fabrikker

VI HAR OGSÅ :

Spebarnutstyr
Innleggsåler
Støttekorsetter
Ortopediske sko

Christian Plesner
Keysersgt. 1 — Oslo

REIDAR MYRVOLD

Allslags snekkerarbeid
utføres

Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 37 57 68

For nedsatt hørsel
anbefales

Acousticon
HØREAPPARATER

Fremstilles av Amerikas
første og eldste fabri-
kanter av elektriske høre-
apparater

Siden 1902

Erik Høye
Akersgt. 8 III, Oslo

TEKNISK HUSHJELP A/S

Citypassasjen, Oslo
Tlf. 33 51 00

Elektriske artikler og
installasjoner

Alt for sykepleien!